

Варламова М.Л.

Вінницький національний аграрний університет,
здобувач кафедри фінансів та кредиту
м. Вінниця, Україна
marryvar@yandex.ua

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ АПК ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. У статті досліджено сучасний стан переробної промисловості агропромислового комплексу Вінницької області. Проаналізована динаміка виробництва основних видів переробної продукції АПК. Визначені сфери переробної галузі, в яких спостерігається недовикористання виробничих можливостей порівняно з минулими періодами. З метою використання потенціалу та збільшення обсягів виробництва переробної сфери АПК Вінницької області запропоновано створення стратегії управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в АПК, що орієнтована на підвищення інвестиційно-інноваційної активності підприємств переробної промисловості. Розроблена структура даної стратегії.

Ключові слова: АПК, переробна галузь, Вінницька область, виробництво продукції

Формул: 0, рис.: 5, табл.: 16, бібл.: 10

Mariya Varlamova

Vinnitsia National Agrarian University,
PhD candidate at Department of Finance and Credit
Vinnitsia, Ukraine
marryvar@yandex.ua

ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF THE PROCESSING INDUSTRY AGRICULTURE VINNYTSIA REGION

Abstract. The article investigates the current state of the processing industry of agro-industrial complex in Vinnytsia region. Analyzed dynamics of production of main kinds of products of the processing of the agricultural sector. Definition of the sphere of processing industry, in which there is underutilization of production capacity in comparison to previous periods. Activities aimed at enhancing their development will contribute to the increase in the proportion of products Vinnytsia oblast in the Ukrainian market. Improving the competitiveness of the processing industry of the region is possible by switching production to innovative model of development.

The purpose of using the potential and the increase of production volumes of processing of agriculture Vinnytsia region prompted the creation of a strategy for the management of investment and innovative activity in agrarian and industrial complex focused on increasing investment and innovation activity of enterprises of processing industry. The structure of this strategy. Through the development of regional strategies should be formed strategy of investment and innovation development of the processing industry across the country.

Keywords: agriculture, food processing industry, Vinnytsia region, production
Formulas: 0, fig.: 5, tabl.: 16, bibl.: 10

JEL Classification: F 14, L 69, Q 13

Вступ. Переробна промисловість Агропромислового комплексу (АПК) займає провідну роль у структурі агропромислового комплексу України. Загальні обсяги виробництва по країні формує сукупність обсягів виробництва продукції по регіонам. Одним із аграрних регіонів є Вінницька область.

Вінниччина – один з найважливіших аграрних регіонів України, де виробляється 7,1% валової продукції сільського господарства держави, у тому числі продукції рослинництва – 7,2%, тваринництва – 6,8%. За рівнем виробництва продукції сільського господарства Вінницька область у 2013 році зайняла перше місце в країні, в тому числі по рослинництву – перше та тваринництву – третє місце [Офіційний сайт Козятинської районної державної адміністрації]. Отже, спираючись на дані показники розвитку доцільним є аналіз переробної ланки даного регіону.

Аналіз досліджень та постановка мети. Дослідженню окремих аспектів розвитку переробної сфери АПК присвячені праці таких авторів як Ali J., S.P. Singh, M. Safdar (досліджують проблеми м'ясопереробної промисловості в Індії) [Ali, Singh, Safdar 2006], Kachru R.P. (досліджує тенденції переробних підприємств Індії) [Kachru 2008], Murthy K.S., D. Himachalam (аналізують проблеми сектору переробки плодів) [Murthy, & Himachalam 2011], Khan F.M., Ahmad S. (досліджують управління еко-маркетингом в харчовій промисловості Індії) [Agriculture processing industry positive about future economy], Chengappa P.G. (досліджує тенденції переробної галузі в Індії) [Chengappa 2004], Ганзієнко Н.І. (аналізує розвиток молокопереробної галузі Вінницької області) [Ганзієнко 2011], Осіпов Д.П. (досліджує перспективу створення кластерів у харчовій промисловості) [Осіпов 2008] та ін. Разом тим виникає потреба комплексного аналізу розвитку переробної галузі АПК такого вагомого аграрного регіону України як Вінницька область.

Мета статті – дослідити розвиток переробної сфери АПК Вінницької області.

Результати досліджень. Вінницька область спеціалізується на виробництві сільськогосподарської продукції та її промисловій переробці, тому переробна промисловість належить до пріоритетних галузей суспільного виробництва. У зв'язку з цим виникає необхідність аналізу потенціалу переробної галузі АПК у даному регіоні.

На території області знаходяться в стадії реалізації та будуть реалізовуватися в найближчій перспективі 89 інвестиційних проектів на суму понад 11,8 млрд. грн., спрямованих на розвиток галузі рослинництва, будівництво нових та реконструкцію існуючих тваринницьких комплексів, розвиток інфраструктури для зберігання зерна та плодоовочевої продукції, введення в дію нових потужностей підприємств харчової та переробної промисловості.

У 2014 році в агропромисловому комплексі здійснювалось будівництво 2 молочних комплексів, проводиться реконструкція 27 молочно-товарних ферм, 8 приміщень для відгодівлі ВРХ та 15 свинокомплексів.

З початку року завершено реконструкцію 8 молочно-товарних ферм загальною потужністю 3180 гол./місць, 1 приміщення для відгодівлі ВРХ на 120 гол./місць та 2 свинокомплексів на 5,5 тис. гол./місць.

Триває будівництво, найбільшого в Європі комплексу з виробництва курятини біля м. Ладизин потужністю 440 тис. тонн м'яса птиці на рік. Перша черга по виробництву м'яса бройлерів на 110 тис. тонн запущена в

експлуатацію в минулому році. На потужність у 220 тис. тонн курятини на рік комплекс вийде до кінця 2014 року [Переробний комплекс біля Ладжжина покращує інвестиційний клімат області].

Вінницька область представлена 14 галузями промисловості, з яких провідними за обсягами виробленої продукції є харчова та переробна (57%), електроенергетика (22 %), машинобудування (9 %), хімічна (2%), тощо. У Вінницькій області виробляють всі життєво необхідні продукти харчування: цукор і олію, борошно й вершкове масло, тваринні жири й консерви, ковбаси тощо. За обсягами виробництва продовольчих товарів народного споживання Вінниччина посідає друге місце серед усіх областей України. Більше половини обсягу у структурі реалізованої продукції припадає на виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів [Офіційний сайт Вінницького управління статистики].

Пріоритетним напрямком розвитку промисловості Вінниччини, що формує загальний індекс промислового виробництва області, є переробна промисловість. Вона постійно посідає провідне місце по виробництву окремих видів продуктів харчування. Так, вагомий внесок у загальнодержавне виробництво вносять підприємства з переробки та консервування овочів та фруктів, питома вага яких у виробництві джемів, желе фруктових, пюре та пасті фруктової чи горіхової складає більше половини вітчизняного виробництва Соків концентрованих, включаючи купажовані, крім томатного соку виробляється 42,3%. На Вінниччині виробляється більше ніж чверть (26,6%) спредів та сумішей жирових, 21,3% – виробів кондитерських з цукру (включаючи білий шоколад), без вмісту какао. Провідне місце займає область у виробництві цукру, горілки, інших міцних спиртних напоїв, яловичини, телятини мороженої (16,4% –17,4%). Значна частка (11,4%–12,9%) у загальнодержавному виробництві припадає на виробництво яловичини і телятини, свіжої (парної) чи охолодженої, масла вершкового.

Розглянемо динаміку виробництва продуктів переробки сільського господарства.

1. М'ясопереробна промисловість АПК. Станом на 1.01.2014р в області функціонує 81 м'ясопереробне підприємство. Виробництво свіжого м'яса великої рогатої худоби в Вінницькій області зменшилось протягом 2013 р. на 29 % порівняно з 2012р. і на 27 % порівняно з 2008 р. (табл. 1). (рис. 1).

Таблиця 1 - Динаміка виробництва свіжого м'яса великої рогатої худоби у Вінницькій області

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	14,6	9,8	10,04	13,3	14,9	10,7
Частка у загальнодержавному виробництві, %	11,4	10,4	11,4	20,7	24	17

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

За рахунок зменшення обсягів виробництва свіжого м'яса великої рогатої худоби в цілому по Україні часта Вінницької області зросла на 5,6 % порівняно з 2008 р., незважаючи на її зменшення порівняно з 2012р. на 7 %. В цілому частка Вінницької області у загальнодержавному виробництві суттєва.

Виробництво мороженого м'яса великої рогатої худоби у Вінницькій області зросло протягом 2012-2013 рр., але через значний спад обсягів у 2009-2011рр. у 2013 році значно відстає від 2008р. (на 75 %) (рис. 1). Спад виробництва в даній галузі по Вінницькій області співпадає зі спадом в цілому по Україні.

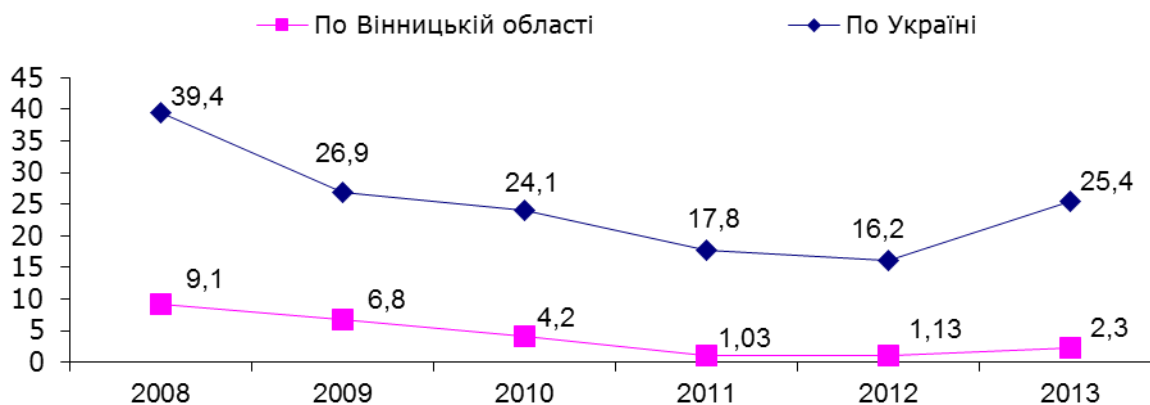

Рисунок 1 – Динаміка виробництва мороженого м'яса великої рогатої худоби, тис. т.

Джерело: побудовано за офіційними даними Вінницького управління статистики

Значно зменшилась і частка даної продукції у загальнодержавному виробництві (табл. 2).

Таблиця 2 – Динаміка виробництва мороженого м'яса великої рогатої худоби у Вінницькій області

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	9,1	6,8	4,2	1,03	1,13	2,3
Частка у загальнодержавному виробництві, %	23	25	17	6	7	9

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Так, у 2013 р. вона скоротилась в 2,6 рази порівняно з 2008р, хоча і збільшилась відносно 2012 року на 2 %.

Зменшення темпів виробництва спостерігається і в сегменті виробництва свіжої свинини (табл.3).

Таблиця 3 – Динаміка виробництва свинини свіжої у Вінницькій області

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	4,5	2,1	2,5	3,5	3,2	2,6
Частка у загальнодержавному виробництві, %	2,8	1,6	1,5	1,7	1,7	1,2

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

У 2013 році спостерігається спад виробництва на 19 % порівняно з 2012 роком та в 1,7 разів порівняно з 2008 роком (табл.4).

Таблиця 4 – Динаміка виробництва свинини мороженої у Вінницькій області

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	0,270	0,112	0,102	*	*	0,3
Частка у загальнодержавному виробництві, %	1,9	2	1,4	-	-	2,8

* Інформація не представлена в офіційних виданнях

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Незважаючи на тенденції зменшення виробництва свіжої свинини в цілому по Україні, частка у загальнодержавному виробництві збільшилась в 1,5 рази.

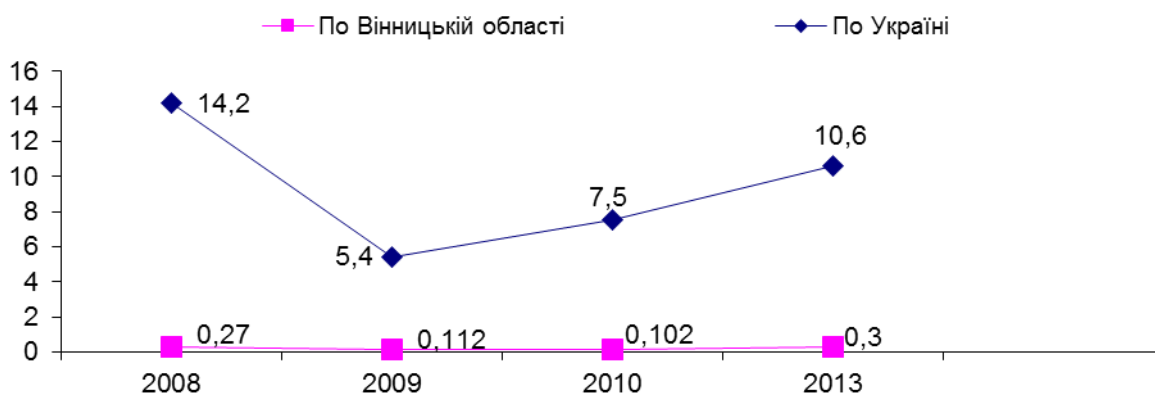

Рисунок 2 – Динаміка виробництва свинини мороженої, тис. т.

Джерело: побудовано за офіційними даними Вінницького управління статистики

Виробництво свіжого м'яса і субпродуктів свійської птиці значно збільшилось у 2013 році (табл. 5). Порівняно з 2012 роком в 2,3 рази, порівняно з 2008 р. – у 5,1 разів. Відповідно збільшилась і частка Вінницької області у загальнодержавному виробництві: в 2 рази порівняно з 2012р., в 3,7 разів порівняно з 2008 роком.

Таблиця 5 – Динаміка виробництва м'яса і субпродуктів свіжих свійської птиці у Вінницькій області

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	8,4	8,06	7,26	7,8	18,8	43,4
Частка у загальнодержавному виробництві, %	1,5	1,2	1,05	1,1	2,7	5,6

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

2. Переробка овочів та плодів. В області є 14 підприємств з переробки овочів і фруктів, з них працює 8. За умови відновлення роботи непрацюючих плодоконсервних заводів всі підприємства галузі області можуть забезпечити переробку за виробничий сезон більше 500 тис. тонн фруктів і 300 тис. тонн овочів, виробляти 100 мільйонів умовних банок плодоовочевих консервів та 55 тис. тонн концентрованих фруктових соків.

Для збільшення випуску конкурентоспроможної продукції підприємства плодоконсервної галузі області постійно працюють над впровадженням нових технологій, пошуком сировинної бази, розширенням ринків збуту, покращенням якості продукції, розширенням асортименту, впровадженням нових видів тари і упаковки.

Для виробництва соків в Вінницькій області характерне збільшення обсягів. Темп росту у 2013 р. склав 101 % порівняно з 2012р, та 120 % - порівняно з 2008 р.

Таблиця 6 – Динаміка виробництва соків у Вінницькій області

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	55,3	30,3	16,1	33,9	65,4	66,5
Частка у загальнодержавному виробництві, %	13,12	10,4	5,2	8,9	14,5	14,4

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Збільшилася і частка Вінницької області у загальнодержавному виробництві: на 0,1 % у 2013р. порівняно з 2012 та на 1,28 порівняно з 2008р. Динаміка спаду і підйому у Вінницькій області співпадає з динамікою в цілому по країні (рис.3).

Виробництво овочів консервованих натуральних на даний момент посідає незначну частку у загальнодержавному обсязі. (0,8 %) (табл. 7). Окрім того, необхідно зазначити значний спад обсягів виробництва у даному сегменті порівняно з 2008 роком – у 3 рази.

Таблиця 7 – Динаміка виробництва овочів консервованих у Вінницькій області

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	3,01	*	*	2,9	0,9	1
Частка у загальнодержавному виробництві, %	2,15	-	-	1,8	0,7	0,8

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Позитивна динаміка спостерігається у виробництві області олії соняшникової нерафінованої. У 2013 році спостерігається збільшення обсягів випуску в 1,45 рази по відношенню до 2012 року та в 3,7 разів - до 2008 року (табл. 8).

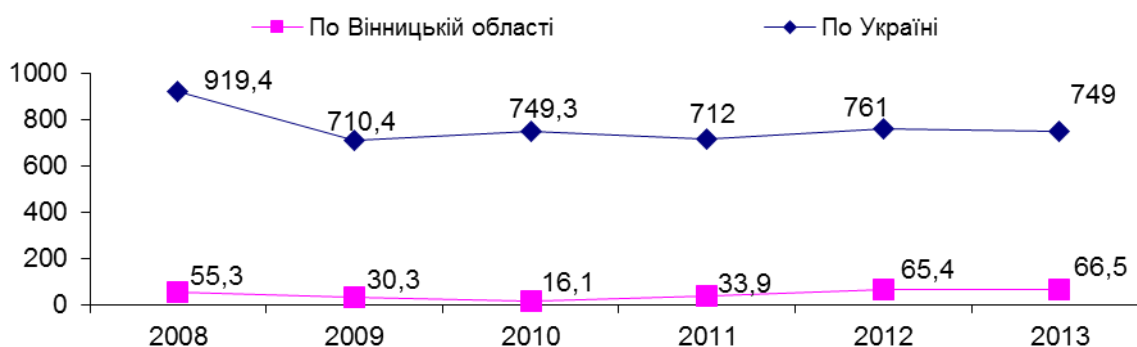

Рисунок 3 – Динаміка виробництва соків, тис. т.

Джерело: побудовано за офіційними даними Вінницького управління статистики

Таблиця 8 – Динаміка виробництва олії соняшникової нерафінованої

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	65,384	106,8	108,8	139,4	168,3	244,0
Частка у загальнодержавному виробництві, %	3,5	3,8	3,6	4,4	4,4	7

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Нарощення темпів виробництва по Вінницькій області у поєднанні із загальнодержавними тенденціями в даній галузі (рис. 4) призвели до збільшення частки у загальнодержавному виробництві у 2 рази.

Рисунок 4 – Виробництво олії соняшникової нерафінованої, тис.т.

Джерело: побудовано за офіційними даними Вінницького управління статистики

Найбільшу частку в переробній промисловості АПК Вінницька область займає в молокопереробній галузі. Так, частка області у загальнодержавному виробництві молока обробленого рідкого становить 31,7 %. Незважаючи на величину даного показника спостерігається зменшення обсягів виробництва у 2013 році порівняно з 2012 роком на 5 % (табл. 9). Проте, співвідношення

обсягів виробництва 2013р до 2008 року становить 1,14.

Таблиця 9 – Динаміка виробництва молока обробленого рідкого

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	265,9	235,3	259,9	291,1	319,2	304,3
Частка у загальнодержавному виробництві, %	33	30,6	32	32,7	35	31,7

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

На даний час молокопереробну галузь представляють найбільш потужні молокопереробні підприємства: ЗАТ «Бершадьмолоко», ТОВ «Лютсдорф», ВАТ «Тульчинський маслосирзавод», ВАТ «Літинський молочний завод», ВАТ «Вапнярський молочний завод» та ін. Перераховані підприємства є лідерами не лише на регіональному рівні, але займають достойні місця на національному рівні. А їх продукція користується попитом не лише у населення України, а й закордоном [Офіційний сайт Козятинської районної державної адміністрації].

На сьогодні, з 17 діючих на території області молокопереробних підприємств, у зв'язку зі значною конкуренцією на сировинному ринку виробництво готової молочної продукції все у більшій мірі концентрується на кількох великих підприємствах. Провідні підприємства не лише нашої області, а й з сусідніх регіонів можуть запропонувати вищі закупівельні ціни на молоко товаровиробникам, вкладають значні кошти в модернізацію виробництва, мобільно реагують на зміни кон'юнктури ринку, постійно збільшують свій асортимент та, щоб не втратити свою нішу ринку за умов сезонного дефіциту сировини, розширюють ринок збуту за рахунок експортних поставок. Районні молокозаводи втрачають місцеву сировинну базу і змушені закуповувати сировину за межами району, що призводить до додаткових витрат на транспортування, а отже, підвищує витрати виробництва та відпускні ціни на готову продукцію.

Виробництво вершкового масла у Вінницькій області становить 17,3 % від загальнодержавного обсягу, що більше на 3,5 % порівняно з 2008 роком (табл. 10).

Таблиця 10 – Динаміка виробництва масла вершкового

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т	11,6	9,5	9,9	10,9	13,6	16,3
Частка у загальнодержавному виробництві, %	13,8	12,8	12,5	14,2	15,3	17,3

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Проте за показниками виробництва Вінницька область охоплює незначну частку загальнодержавного ринку сиру свіжого неферментованого та кисломолочного (0,07 %). Відбувається значний спад у виробництві починаючи з 2009 року (табл. 11).

Таблиця 11 – Динаміка виробництва сиру свіжого неферментованого та кисломолочного

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	1,6	0,94	0,086	0,057	0,058	0,063
Частка у загальнодержавному виробництві, %	1,7	1,1	0,1	0,7	0,07	0,07

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Скорочення виробництва даного продукту становить 96 % порівняно з 2008 роком.

У галузі виробництва сирів жирних у 2013 році простежується позитивна динаміка (збільшення обсягів на 34 %) порівняно з 2012 роком, але порівняно з 2008 роком виробництво скоротилося в 1,8 разів (табл. 12).

Таблиця 12 – Динаміка виробництва сирів жирних

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	16,2	14,5	8,2	7,0	6,6	8,9
Частка у загальнодержавному виробництві, %	6,9	6,5	4	4	4	5,4

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Частка області у загальнодержавному виробництві сирів жирних скоротилася на 1,5 % порівняно з 2008 роком попри збільшенню її порівняно з 2012 роком на 1,4 %.

Негативна динаміка спостерігається і у виробництві продуктів кисломолочних (табл. 13). Їх обсяг скоротився в 2,7 рази порівняно з 2008 роком та в 1,29 порівняно з 2012 р.

Таблиця 13 – Динаміка виробництва продуктів кисломолочних

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	14,5	13,9	6,5	6,5	7,0	5,4
Частка у загальнодержавному виробництві, %	2,7	2,8	1,35	1,4	1,4	1

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

По Україні виробництво кисломолочних продуктів також має негативну динаміку, починаючи з 2009 року і по 2011 рік включно, проте коливання обсягів виробництва незначне в протигагу зміні темпів росту по Вінницькій області.

У галузі виробництва борошна частка Вінницької області у загальнодержавному виробництві зростає на 1,1 % порівняно з 2008 р., та на 0,2 % – з 2012 р. (табл. 14). Це обумовлено спадом обсягів виробництва в цілому по країні, так як у Вінницькій області спостерігається скорочення обсягів на 2 % порівняно з 2008 р.

Таблиця 14 – Динаміка виробництва борошна

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	191,5	187,1	172,3	176,9	188	188,3
Частка у загальнодержавному виробництві, %	6,3	6,8	6,5	6,7	7,2	7,4

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Цукрова промисловість є пріоритетною галуззю у Вінницькій області. Переробкою цукрових буряків у Вінницькій області займаються 14 цукрових заводів, які розташовані в 11 районах. Найпотужнішими в цій галузі є ЗАТ «Продовольча компанія «Поділля», ТОВ «Продовольча компанія «Зоря Поділля» та ТОВ «Хмільницьке». На них припадає половина обласного випуску цукру.

Значну частку Вінницька область займає у загальнодержавному виробництві цукру – 23,7, яка збільшилась порівняно з 2008 роком в 1,3 рази (табл. 15).

Таблиця 15 – Динаміка виробництва цукру

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	283,3	204,8	296,0	439,2	338,3	299,1
Частка у загальнодержавному виробництві, %	18	16,07	16,4	17	15,8	23,7

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Однак, починаючи з 2012 року по області спостерігається скорочення обсягів виробництва: в 2013 р. 1,4 рази порівняно з 2011 роком. В цілому ж обсяг виробництва порівняно з 2008 роком зріс на 5 %.

Виробництво круп у Вінницькій області має позитивну динаміку починаючи з 2011 року (зростання в 2013 р. 1,8 рази порівняно з 2010 р.), проте обсяг виробництва порівняно з 2008 роком, як і частка у загальнодержавному виробництві, скоротився в 1,4 рази.

Таблиця 16 – Динаміка виробництва круп

Показник	Роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг виробництва, тис. т.	17,5	7,1	6,7	7,8	11,0	12,3
Частка у загальнодержавному виробництві, %	4,8	1,8	2	2	3	3,3

Джерело: складено автором за офіційними даними Вінницького управління статистики

Перспективним в розвитку цукрової галузі є заплановане будівництво ПП Кряж найбільшого в Україні цукрового заводу у Шпиково Вінницької області. Високопродуктивний цукровий завод з виробничими потужностями, що дозволяють переробляти 12 тис. т. цукру-сирцю на день, буде розташований на площі 38 га. Сучасні технології дозволять компанії

впровадити безвідходне виробництво, що на 75% буде забезпечуватись власними енергоресурсами (біогаз вироблений із жиму) та на 100% електроенергією, яка буде вироблятися на когенераційній установці, розташованій на ТЕЦ потужністю 20 мВт. Компанія планує впровадити технологію «сухої» подачі цукрового буряку на переробку, що значно зекономить водні ресурси. Передбачається, що завод в Шпиково буде працювати в сезон цукроваріння не менше 100 днів і буде виробляти більше 180 тис.т. цукру на рік.

Таким чином, виробництво цукру є перспективним напрямом розвитку переробної галузі АПК Вінницької області.

Для підвищення ефективності виробництва цукру потрібно поглибити інтеграційні процеси в галузі, так як це сприятиме динамічному та стабільному розвитку агропромислового комплексу як Вінницької області так і України в цілому, стан якого визначає продовольчу безпеку країни, її експортного потенціалу інших галузей харчової промисловості

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що найбільшу частку переробна галузь АПК Вінницької області у загальнодержавному виробництві посідає у сегменті виробництва молока обробленого рідкого 31,7 % та виробництва цукру 23,7 %. Проте у першому сегменті слід відмітити недовикористання можливостей у порівнянні з 2012 роком, а у другому – з 2011 роком, де обсяги виробництва були більшими.

Найнижчий темп приросту в 2013 році порівняно з 2008 р. в переробній галузі АПК Вінницької області спостерігається в сегменті виробництва сирів свіжих та кисломолочних., де недовикористаний потенціал складає 96 %.

Недовикористання виробничих можливостей спостерігається і в:

- сегменті м'ясопереробної промисловості АПК, окрім мороженої свинини та виробництва м'яса і субпродуктів свіжої свійської птиці, де помічено найбільший темп приросту – 5,1;
- виробництві овочів консервованих;
- виробництві жирних сирів;
- виробництві кисломолочних продуктів;
- виробництві борошна;
- виробництві круп.

У даних галузях є невикористаний у порівнянні з 2008 р. потенціал для подальшого розвитку .

Таким чином, проаналізовані ланки переробної галузі мають потенціал розвитку, реалізація якого сприятиме збільшенню частки продукції Вінницької області на ринку України.

Проаналізуємо експортні тенденції у переробній галузі Вінницької області. Більше 75% експорту – це соки з плодів, поставки яких здійснювались до 13 країн світу. Найбільша їх кількість експортована до Російської Федерації (11 тис. т. на 23 млн. дол.), Австрії (більше 2 тис.т. на 5 млн. дол.) та Білорусі (1 тис.т. на 2 млн. дол.) (рис.5).

В структурі імпорту в переробній галузі АПК Вінницької області найбільша частка належить оліє жировій промисловості. За 2013 рік імпортовано продукції даної галузі на суму 7779,6 тис. дол. США.

Імпорт продукції овочепереробної галузі складає 7095,8 тис. дол. США, м'ясопереробної – 4525 тис. дол. США, молокопереробної - 5290 тис. дол. США, борошномельно-круп'яної – 70,1 тис. дол. США.

Таким чином, Вінницька область має значний потенціал переробної галузі АПК. Підвищення конкурентоспроможності переробної промисловості

регіону можливо за рахунок переходу виробництва на інноваційну модель розвитку. Сучасні економісти пропонують перехід до доктрини «розвитку на випередження», в основу якої має бути покладена інноваційно-технологічна модель, що ґрунтується на активному стимулюванні інноваційної діяльності та використанні потужного людського капіталу.

В рамках даної доктрини пропонуємо створення стратегії управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в АПК для кожного регіону країни. Дана стратегія має бути орієнтована на поєднання інтересів аграрних, переробних підприємств, інвесторів, компаній, що забезпечують діяльність підприємств АПК та регіону в цілому. Вона має бути орієнтована на підвищення інвестиційно-інноваційної активності підприємств переробної промисловості.

Пропонується наступна структура інвестиційно-інноваційної стратегії:

- реальна оцінка інвестиційних можливостей АПК регіону;
- пошук шляхів максимізації використання інвестиційного потенціалу;
- розподіл інвестиційних ресурсів;
- визначення методів забезпечення можливості швидкої реалізації нових перспективних інвестиційних можливостей;
- пошук методів мінімізації негативних наслідків впливу факторів зовнішнього інвестиційного середовища;
- шляхи адаптації інвестиційної діяльності до майбутніх кардинальних змін можливостей економічного розвитку;
- оцінка порівняльних переваг регіону в зіставленні з його конкурентами;
- план заходів;
- очікувані результати від реалізації стратегії.

На основі формування регіональних стратегій має формуватися стратегія інвестиційно-інноваційного розвитку переробної галузі всієї країни.

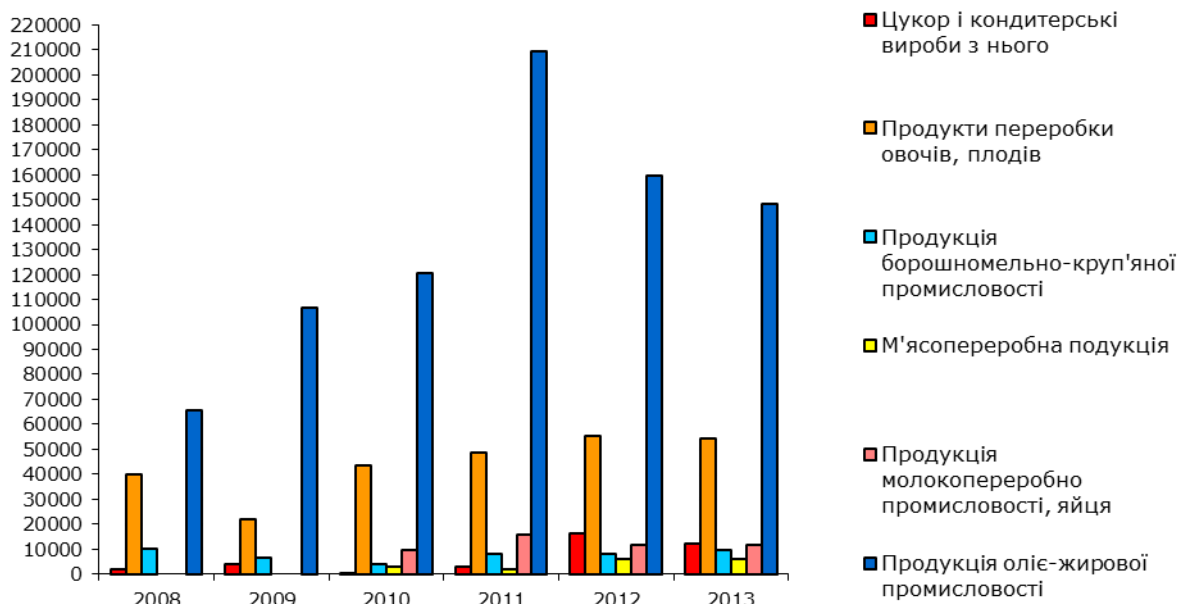

Рисунок 5 – Експорт окремих видів товарів переробної галузі АПК Вінницької області, тис. дол. США

Джерело: побудовано за офіційними даними Вінницького управління статистики

Висновки. По багатьом галузям переробної сфери АПК Вінницька область займає значну частку загальнодержавного виробництва. Найбільш вагомі частки займають м'ясопереробна галузь, виробництво соків, молока, масла вершкового, цукру.

На основі аналізу динаміки розвитку вище зазначених сфер визначено, що недовикористання виробничих можливостей порівняно з минулими періодами спостерігається в:

- виробництві молока рідкого обробленого;
- сегменті м'ясопереробної промисловості АПК, окрім мороженої свинини та виробництва м'яса і субпродуктів свіжої свійської птиці, де помічено найбільший темп приросту – 5,1;
- виробництві овочів консервованих;
- виробництві жирних сирів;
- виробництві кисломолочних продуктів;
- виробництві борошна;
- виробництві круп.

У даних галузях є невикористаний у порівнянні з 2008 р. потенціал для подальшого розвитку.

Проаналізовані ланки переробної галузі мають потенціал розвитку, реалізація якого сприятиме збільшенню частки продукції Вінницької області на ринку України.

З метою використання потенціалу та збільшення обсягів виробництва переробної сфери АПК Вінницької області запропоновано створення стратегії управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в АПК, що орієнтована на підвищення інвестиційно-інноваційної активності підприємств переробної промисловості, та розроблена її структура.

Література

- Ганзієнко, Н. І. (2011). Аналіз та прогнозування стану молокопереробної промисловості Вінницької області // *Проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали I Регіональної наук.-практ. конф. (19-20 квіт. 2011 р.)*, с. 45-47.
- Осіпов, Д. П. (2008). Особливості створення і принципи формування кластерних утворень у харчовій промисловості / Д. П. Осіпов // *Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. - Вип. 30. - Одеса: ОДЕУ. - С. 303-307.*
- Офіційний сайт Вінницького управління статистики. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.vous.vin.ua>
- Офіційний сайт Козятинської районної державної адміністрації. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://kazatin-rda.gov.ua/novosti/za-rivnem-virobnictva-produkcii-silskogo-gospodarstva-u-2013-roci-vinnichchina-zajnyala-pershe-misce-v-derzhavi/>
- Переробний комплекс біля Ладизина покращує інвестиційний клімат області. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://lada.fm/2014/10/15/pererobniy-kompleks-blya-ladizhina-pokraschuye-nvesticyniy-klmat-oblast.html#ixzz3LWqQ6Czs>
- Agriculture processing industry positive about future economy. *Ag Innovation News, Vol. 24, No. 2.* Retrieved from: <http://www.aui.org/2015/04/agriculture-processing-industry-positive-about-future-economy/>.
- Ali, J., Singh, S.P., & Safdar, M. (2006). *High-Value Agriculture and Structural*

Changes in Indian Meat Industry: Implications for Agribusiness and Small Farmers. Presented at the Food Distribution Research Society, Annual Conference, Quebec.

- Chengappa, P. G. (2004). Emerging Trends in Agro-processing in India. *Indian Journal of Agricultural Economics*. Vol. 59, No. 1, 55–74.
- Kachru, R. P. (2008). *Agro-Processing Industries in India—Growth, Status and Prospects*. Indian Council of Agricultural Research, New Delhi.
- Murthy, K. S., & Himachalam D. (2011). Problems of Fruit Processing Industry in Andhra Pradesh – A Case Study of Select Units in Chittoor District. *International Journal of Research in Commerce & Management*, Volume 2, Issue No. 5, 46–53.

References

- Agriculture processing industry positive about future economy. *Ag Innovation News*, Vol. 24, No. 2. Retrieved from: <http://www.auri.org/2015/04/agriculture-processing-industry-positive-about-future-economy/>.
- Ali, J., Singh, S.P., & Safdar, M. (2006). *High-Value Agriculture and Structural Changes in Indian Meat Industry: Implications for Agribusiness and Small Farmers.* Presented at the Food Distribution Research Society, Annual Conference, Quebec.
- Chengappa, P. G. (2004). Emerging Trends in Agro-processing in India. *Indian Journal of Agricultural Economics*. Vol. 59, No. 1, 55–74.
- Hanzienko, N. I. (2011). Analysis and forecasting of the state of the dairy industry in Vinnytsia region. *Problemy oblikovoho, kontrolnoho i analitychnoho zabezpechennia upravlinnia pidprijemstvom: materialy I Rehionalnoi nauk.-prakt. konf. (19-20 kvit. 2011 r.)*, 45-47.
- Kachru, R. P. (2008). *Agro-Processing Industries in India—Growth, Status and Prospects*. Indian Council of Agricultural Research, New Delhi.
- Murthy, K. S., & Himachalam D. (2011). Problems of Fruit Processing Industry in Andhra Pradesh – A Case Study of Select Units in Chittoor District. *International Journal of Research in Commerce & Management*, Volume 2, Issue No. 5, 46–53.
- Ofitsiyni sait Koziatynskoi raionnoi derzhavnoi administratsii.* Retrieved from: <http://kazatin-rda.gov.ua/novosti/za-rivnem-virobnictva-produkcii-silskogo-gospodarstva-u-2013-roci-vinnichchina-zajnyala-pershe-misce-v-derzhavi/>.
- Ofitsiyni sait Vinnytskoho upravlinnia statystyky.* Retrieved from: <http://www.vous.vin.ua>.
- Osipov, D. P. (2008). Features of creation and the principles of the formation of cluster formations in the food industry. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen. Zbirnyk naukovykh prats, no. 30*, 303-307.
- Pererobnyi kompleks bilia Ladyzhyna pokrashchue investytsiyni klimat oblasti.* Retrieved from: <http://lada.fm/2014/10/15/pererobnyi-kompleks-blya-ladizhina-pokraschuye-nvesticyyniy-klmat-oblast.html#ixzz3LWqQ6Czs>.

*Data przesłania artykułu do Redakcji: 20.09.2015
Data akceptacji artykułu przez Redakcję: 30.09.2015*